NAK SzSzB megyei észrevételek VGT3 felülvizsgálathoz [redacted]
címzett: vgt3@vizeink.hu 2021. 09. 15 17:13
Részletek elrejtése
Feladó: [redacted]
Címzett: "vgt3@vizeink.hu" <vgt3@vizeink.hu>

Tisztelt Cím,

I. Jelenlegi helyzet

Elkészült a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv, majd annak felülvizsgálata. Ezek mennyiségi szempontból gyenge víztestnek minősítették a megye nagy részét nehezítve ezzel az öntözésfejlesztést. Abban a megyében, ahol megtalálható a Tisza, Szamos, Kraszna és a Túr. Tehát készült egy – állítólag széles támogatottsággal bíró – terv, amely igen súlyos hátrányt teremtett a megyénkben gazdálkodók számára. Lényegében megtörtént az öntözés nehezítése, de nem történt arra vonatkozóan semmilyen intézkedés, hogy legyen betározott felszíni vízkészlet az öntözés számára.
A megyei gazdák öntözni szeretnének ugyanolyan előnyök igénybevétele mellett, mint a többi megye termelője.
A Tisza mentén működő öt VIZIG közül négy területén állami támogatással megépített közcélú öntözőcsatorna hálózat üzemel. Nálunk a megyében egyetlen méter öntözőcsatornát sem üzemeltet a FETIVIZIG. Azt sem tudják elfogadni gazdáink, hogy a területük ellátására miért nem létesül közcélú öntöző csatorna, aminek hiányában csak öntözőkút létesítésével tudnak öntözővízhez jutni.
Úgy érezzük hogy a VGT csak a mezőgazdaság számára teremtett szigorúan betartandó előírásokat. Már az első VGT megállapított az egyes víztestek mennyiségi szempontból való gyenge minősítését, valamint javasolta azok javítását. Ennek ellenére az elmúlt több, mint 10 évben egyetlen olyan főművi fejlesztést sem észleltünk, amely érdemben javított a volna a mennyiségi helyzetet.
A VIZIG – kérésünk ellenére – rendre olyan fejlesztéseket javasolt a különböző programokhoz, amelyek érdemben nem javították a mennyiségi minősítést.
Kérjük a MAXIMÁLIS VÍZVISSZATARTÁS, HATÉKONY VÍZSZÉTOSZTÁS elmélet megvalósítását!!!
Egyetértünk a felszín alatti vízkészlet védelmével, de ahhoz, hogy elsősorban felszíni vízből történjen az öntözés az alábbiak szükségesek:

· FŐMŰVI VÍZVISSZATARTÁS, VÍZVISSZATARTÁS ÉS VÍZVISSZATARTÁS
· Közcélú Öntözőcsatorna hálózat révén a visszatartott víz eljuttatása a ténylegesen öntözést igénylő szántó és gyümölcsös művelési ágú területekhez.

A kormányunk megállapította, hogy az öntözés kiemelt fontosságú.
A VGT1 és BGT2 lényegében öntözést nehezítő feltételeket tartalmazott és előirányozta az illegális vízkivételek felszámolását. A gyakorlatban pedig az történt, hogy a szabályosan öntözni kívánók dolgát jelentősen megnehezítették. Olyan vízkészlet mennyiségeket állapítottak meg, amely más által ellenőrizhetetlen és ehhez a fantom értékekhez kötik az egyes öntözési fejlesztések engedélyezhetőségét. Az illegális vízkivételek esetében viszont érdemi fellépés nem történt.
Tehát a VGT1 és VGT2 gyakorlati alkalmazása túlnyomórészt a mezőgazdaságot sújtja. Azt az ágazatot, amely export révén a népgazdaság húzó ágazata lehet.
Hogy termeljen így az agrárium egészséges, jó minőségű, versenyképes árut? A nemzetközi piacon csak nagy mennyiségű, azonosan jó minőségű termékkel lehet eredményesen részt venni. Ha tovább tart egyes térségekben az öntözési feltételek nehezítése, akkor az még azt is eredményezheti, hogy ott elértéktelenedik a termőföld, elszegényednek, tönkremennek a termelők és azok a térségek elnéptelenednek a kényszerű elvándorlás miatt. Ebből adódóan az öntözés fejlesztési lehetősségek biztosítása szociális kérdés is, ezért ezt nem csak műszaki oldalról kell vizsgálni. A „nem csak ott kell öntözni, ahol víz van" szemlélet helyett előtérbe kell helyezni azt a nézetet, mely szerint ott kell öntözni, ahol azt a talaj szerkezete, teljesítőképessége meghálájam továbbá a természeti és népjóléti körülmények indokolják. Mára már jól kialakultak a helyi adottságoknak még jobban megfelelő művelési ágak, ezért mondható, hogy az agronómia elvárása, hogy minden 50 ha egybefüggő területnagyságot elérő szántó és/vagy gyümölcsös művelési ágú terület 800 m-es közelében legyen felszíni öntözővíz.
Ez csak egy komoly felszíni vízvisszatartási és vízszétosztási közcélú rendszer kiépítésével lehetséges. A közcélú fejlesztések ne csak vízkivételi lehetőséget teremtsenek. Komplex fejlesztések szükségesek, amelyek a vízkivételi

lehetőség teremtése mellett öntözővíz csatornahálózat kialakítását is tartalmazzák. Erős a gyanú ha az ÖFS-be kerülő projektek nem tartalmazzák az öntözővíz csatornát, akkor annak kiépítés szinte lehetetlen lesz, hiszen valószínű, hogy ,ég egyszer nem kap a fejlesztés állami forrást. NE öljük a pénzt félig kész, érdemi használatra alkalmatlan fejlesztésekbe, ugyanis az CSAK KIDOBOTT PÉNZ lesz.
A FETIVIZIG működési területén kizárólag öntözési célú csatorna nincs. Jelentősen javítana a helyzeten az ún. öntözőcsatorna hálózat kiépítése a felszíni víz biztosítása réven. Öntözési célú tározók kialakítása feltétlenül indokolt, ahol az elsődleges cél az öntözővíz biztosítása, nem pedig valami más (haltenyésztés, horgászat, turizmus).
Miért kell a Krasznán túl három nagy (összesen közel 4,0 milliárd Ft becsült értékű) fejlesztés úgy, hogy azok nem is komplexek, és az érintett hatásterületek nem feltétlenül igénylik az öntözést?! (Lehet, hogy a fejlesztések nem CSAK öntözési célt szolgálnak?)
Miért ott fejlesztünk, ahol nem is feltétlenül fontos és ott miért nem, ahol égetően szükséges lenne az öntözésfejlesztés?
Ha féloldalas lesz az öntözésfejlesztés, akkor az egyes térségekben termelési nehézségeket és ezáltal versenyhátrányt okoz, amely megélhetési nehézségeket eredményez, az pedig tömeges elvándorláshoz vezethet. Megyénk öntözésfejlesztésére vonatkozóan nagyon rosszak a kilátások:

1. A VGT1 és VGT2 szerint nagyon nagy a mennyiségi szempontból gyenge minősítést kapott víztestek aránya.
2. A mennyiségi szempontból való gyenge minősítés javítása szerintünk történhet:
   a) a rendelkezésre álló vízmennyiség növelésével,
   b) a mennyiséget csökkentő vízkivételek korlátozásával.

   Az elmúlt 10-12 évben igen nagy hangsúlyt kapott az öntözővíz kivételének visszaszorítása, (b.) ugyanakkor szinte semmilyen eredményt produkáló fejlesztés nem történt arra vonatkozóan, hogy javuljon a gyenge mennyiségi minősítés (a.). Ez utóbbi szégyen egy olyan térségben, ahol jelen van a tavaszi bővizű Tisza, Szamos. Kraszna és Túr.
3. A vízügyi szervezet érzéketlen a mezőgazdaság problémájára. Még mindig a többletvíztől (tavaszi belvíz) való gyors megszabadulás a cél és nem ezen vizek betározása a későbbi vízhiányos időszakok aszály-csökkentésére.
4. A megyében nincs egy méter öntözőcsatorna sem és a vízügyi szervezet egyetlen fejlesztési javaslatában sem szerepeltette a közcélú öntözőcsatorna hálózat kialakítását.
5. Megyénk gazdái jelentős mértékű felszín alatti víz kivételére kényszerülnek az öntözésfejlesztésük során. Ennek oka nem geológiai, hanem egyszerűen a FELSZÍNI VÍZ HIÁNYA! A termelők nem örömükben vagy éppen környezetkárosítás végett létesítenek öntözőkutat, - ugyanis egy csőkutas öntözőtelep legalább 3,0-3,5 millió Ft-tal magasabb költséggel valósítható meg, mint egy ugyanakkor a felszíni vizes ellátású öntözőtelep. Tehet a gazdák elemi érdeke, hogy felszíni vízből öntözzenek, de az NINCS, és ha így marad, akkor nem is lesz!
6. A Tisza folyó mentén üzemelő öt vízügyi igazgatóság közül négy területén jelentős mértékű közcélú öntözőmű (öntözőcsatorna hálózat) található, csupán a megyénk területén működő FETIVIZIG nem üzemeltet egyetlen méter öntözőcsatornát sem. Más megyék területén tehát állami pénzből megépített öntözőcsatorna hálózatból nyerik a vizet a gazdák. Úgy gondoljuk, hogy ezt megérdemelnék a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei gazdák is.

II. A VGT3-mal kapcsolatos elvárásaink

1. Tartalmazzon végrehajtandó és számon kérhető intézkedéseket a víztestek mennyiségi növelése érdekében.
   A VGT1-ben több, mint 10 éve megállapított mennyiségi szempontból gyenge minősítésű víztestek állapota nem javult! Az előző 10-12 év igen nagy mulasztása, hogy nem történtek megyénkben érdemi vízkészlet növelő beavatkozások. Ezért a mulasztásért nem az agrárium a felelős, ugyanis véleményünk szerint a nagyarányú vízmennyiség növelő beavatkozásokat csak közcélú ill. főműví fejlesztésekkel lehet megvalósítani. Ezért elvárunk egy olyan intézkedés szerepeltetését, mely szerint a VIZIG köteles a működési területén keletkező, ill. oda érkező felszíni víz meghatározott %-át visszatartani az öntözés számára, kifejezetten öntözési célt szolgáló öntözővíz tározókban és öntözőcsatorna hálózatban. Egy belvizes időszak során ne az legyen a mérőszám a VIZIG-eknél hogy hány millió m_3 vizet emeltek át elvezető csatornákba, hanem az, hogy mennyit tartottak vissza.

   Az öntözővíz tározókban és öntözőcsatornákban visszatartott víz:
   - nem folyik ki hasznosítatlanul a VIZIG működési területéről
   - felszíni öntözővizet biztosít
   - klíma javító hatású

Meggyőződésünk, hogy ha a VGT1 utáni időszakban ilyen típusú fejlesztések történnek, akkor mennyiségi szempontból már jobb minősítést kapnának az érintett víztestek. Továbbá biztosítható lenne az agronómiai igény, hogy minden 50 ha területnagyságot elérő szántó és/vagy gyümölcsös művelési ágú terület 800 m-es közelében legyen felszíni öntözővíz.

2. Elvárjuk az olyan intézkedések (esetleg javaslatok) szerepeltetését, amelyek könnyítik a mezőgazdasági vízgazdálkodás ésszerű megvalósítását! A mezőgazdasági vízgazdálkodásban két igen fontos szereplő vesz részt, a vízügyi szervezet és az agrárium, amely helyi szinten a területileg illetékes VIZIG és a megyei agrárkamara. (Megjegyezzük, hogy számos tagtársunk véleménye szerint a mezőgazdasági vízgazdálkodásban sokkal fontosabb, súlyosabb kellene, hogy legyen az agrárium szerepe, mivel értéket állít elő és hozzájárul a GDP-hez. Az olyan helyeken pedig, ahol nincs közcélú öntözőcsatorna hálózat, ott a mezőgazdasági vízgazdálkodáshoz alig van köze a VIZIG-nek.
   A mezőgazdasági vízgazdálkodás két jelentős résztvevője tehát ne egyenrangú. Sőt egye inkább az érzékelhető, hogy erősen dominál a vízügyi szervezet, Minden öntözési vízkivételi igényt megvizsgálnak a VIZIG-ek és az engedély kiadását egy általuk meghatározott és mások által ellenőrizhetetlen vízmennyiség alakulásától teszik függővé! Tehát senkitől sem kontrollálhatóan működnek.

   Elvárjuk egy olyba intézkedés szerepeltetését a VGT3-ban, amely az agrárkamarák számára a súlyának megfelelő jogot biztosít arra, hogy az érintett VIZIG-től rendszeresen tájékoztatást kérjen és kapjon a mezőgazdasági vízgazdálkodást érintő kérdésekben és a mezőgazdasági vízgazdálkodás alakításáról figyelembe veendő véleményt alkosson.

3. Elvárjuk, hogy a VGT3 készítése során ne csak a monitoring kutakra hagyatkozzanak hanem vegyék figyelembe azt az általunk már többször jelzett tényt, hogy az öntözőkutak nyugalmi vízszintje több éves (van sok 20 éves is) üzemelést követően sem süllyedt.

Kérjük a fentiek szerint is jobban figyelembe venni a hazai élelmiszer előállítás biztonsága érdekében a mezőgazdasági öntözési igényeket az akció programok szerkesztése alkalmával, és a „nagyonzöld” lobby javaslatait finomítani szintén ennek érdekében. Ezekre is tekintettel nagyon bízunk a Nyírség vízpótlását célzó folyamatban lévő tervezési munka mielőbbi kivitelezéssé válásában. Ennek hiányában a megyei zöldség és gyümölcstermesztési kedv még erősebb további hanyatlására kell számítani, a termelők tevékenységének feladására, az emberek vidékről történő elvándorlására, hazai v uniós belső migrációra, ami nem célja a kormányzatnak.

Üdvözlettel:

[redacted] megyei elnök

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatóság
4400 Nyíregyháza, Arany J. u. 7.
M[redacted]
E: [redacted]
W: www.nak.hu

NEMZETI AGRÁRGAZDASÁGI KAMARA